# Memo – Compensatie van groen Sportpark Markgouw

**Aanleiding**
Binnen Sportpark Markgouw wordt onderzocht of ruimte kan worden gevonden voor de aanleg van een handbalveld en beachvolleybalvelden. Hiervoor zou mogelijk bestaand groen en een aantal bomen moeten worden verwijderd. Sportpark Markgouw maakt echter onderdeel uit van de gemeentelijke hoofdgroenstructuur en vervult daarmee een belangrijke functie voor biodiversiteit, klimaatadaptatie, recreatie en de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving.

Bij de beoordeling van deze ontwikkeling wordt regelmatig uitgegaan van het principe dat verloren groen kan worden gecompenseerd. In de praktijk blijkt compensatie van groen echter aanzienlijk complexer dan het terugplaatsen van een gelijk aantal bomen of vierkante meters groen. Zowel ecologisch, ruimtelijk als juridisch bestaan belangrijke beperkingen die maken dat volledige compensatie vaak niet mogelijk is.

**Ecologische waarde niet één-op-één vervangbaar**
Volwassen bomen en bestaande groenstructuren vertegenwoordigen een ecologische waarde die zich gedurende tientallen jaren heeft ontwikkeld. Zij bieden leefgebied aan vogels, insecten, vleermuizen en andere diersoorten en dragen bij aan de biodiversiteit binnen de gemeente. Daarnaast vervullen zij belangrijke functies op het gebied van klimaatadaptatie, zoals schaduwwerking, verkoeling, waterberging en $CO_2$-opslag.

Wanneer deze bomen en groenstructuren worden verwijderd, gaan deze functies direct verloren. Nieuwe aanplant heeft vaak tientallen jaren nodig voordat een vergelijkbare omvang, kwaliteit en ecologische betekenis wordt bereikt. Hierdoor ontstaat gedurende lange tijd een feitelijke achteruitgang van de kwaliteit van de leefomgeving.

Compensatie in de vorm van jonge aanplant kan daarom niet worden beschouwd als een gelijkwaardige vervanging van bestaande volwassen bomen en groenstructuren.

**Belang van de (ecologische) hoofdgroenstructuur**
Sportpark Markgouw maakt onderdeel uit van de gemeentelijke hoofdgroenstructuur. Deze structuur is niet uitsluitend bedoeld om een bepaald oppervlak aan groen te behouden, maar vormt een samenhangend netwerk van groene verbindingen binnen de gemeente.

De ecologische waarde van dit netwerk wordt mede bepaald door de ligging, samenhang en continuïteit van het groen. Verwijdering van groen binnen de hoofdgroenstructuur kan leiden tot versnippering van leefgebieden en een vermindering van de ecologische verbindingen tussen verschillende groengebieden.

Compensatie op een andere locatie herstelt deze samenhang niet automatisch. Zelfs wanneer elders een vergelijkbaar oppervlak wordt teruggebracht, blijft sprake van verlies van de bestaande ruimtelijke en ecologische structuur. Hierdoor kan niet zonder meer worden geconcludeerd dat de negatieve effecten volledig worden gecompenseerd.

**Beperkte ruimte voor compensatie binnen de wijk**
Een belangrijke randvoorwaarde voor compensatie is dat hiervoor daadwerkelijk voldoende ruimte beschikbaar is binnen dezelfde wijk of directe omgeving.

Juist in bestaande woonwijken is de beschikbare openbare ruimte vaak beperkt en staan verschillende functies, zoals wonen, verkeer, parkeren, sport en recreatie, onder druk. Hierdoor is het niet vanzelfsprekend dat binnen de wijk voldoende geschikte locaties beschikbaar zijn om verloren groen volledig te compenseren.

Wanneer compensatie buiten de wijk plaatsvindt, gaan bovendien belangrijke lokale functies verloren. Bewoners verliezen dan groen in hun directe leefomgeving, terwijl de vervangende aanplant elders plaatsvindt. De voordelen van bestaand groen, zoals schaduw, verkoeling, biodiversiteit, waterberging en belevingswaarde, komen dan niet langer ten goede aan de wijk waarin het groen is verdwenen.

De beschikbaarheid van voldoende compensatieruimte binnen de wijk dient daarom nadrukkelijk onderdeel te zijn van de afweging.

**Europese Natuurherstelverordening**
Naast gemeentelijk beleid moet rekening worden gehouden met de Europese Natuurherstelverordening, die in 2024 in werking is getreden. Deze verordening verplicht lidstaten om maatregelen te treffen voor het behoud en herstel van stedelijke ecosystemen.
Een belangrijk uitgangspunt van de verordening is dat stedelijke groene ruimte en boomkroonbedekking niet mogen afnemen ten opzichte van het vastgestelde referentieniveau, tenzij sprake is van specifieke uitzonderingssituaties. De verordening onderstreept daarmee het belang van behoud van bestaand stedelijk groen en het voorkomen van verdere achteruitgang van de groene leefomgeving.

Tegen deze achtergrond dient verwijdering van groen binnen Sportpark Markgouw kritisch te worden beoordeeld. Het is niet voldoende om uitsluitend te kijken naar het aantal terug te planten bomen of vierkante meters groen. Ook moet worden beoordeeld of de totale kwaliteit, functionaliteit en samenhang van het groen behouden blijven.

Gezien het feit dat volwassen bomen en bestaande groenstructuren niet direct vervangbaar zijn, bestaat het risico dat ondanks compensatiemaatregelen toch sprake is van een feitelijke achteruitgang van de groene kwaliteit van de wijk en de gemeentelijke groenstructuur.

**Conclusie**
Gelet op de status van Sportpark Markgouw als onderdeel van de gemeentelijke hoofdgroenstructuur, de hoge ecologische en klimaatadaptieve waarde van het aanwezige groen, de beperkte beschikbaarheid van compensatieruimte binnen de wijk en de verplichtingen voortvloeiend uit de Europese Natuurherstelverordening, kan niet worden uitgegaan van de veronderstelling dat verlies van bestaand groen eenvoudig of volledig kan worden gecompenseerd.

Compensatie betreft niet alleen een kwantitatieve opgave, maar vooral ook een kwalitatieve opgave. De bestaande ecologische, landschappelijke en recreatieve waarden zijn locatiegebonden en hebben zich over een lange periode ontwikkeld. Verwijdering van bomen en groen binnen Sportpark Markgouw leidt daarom naar verwachting tot een langdurig en mogelijk onomkeerbaar kwaliteitsverlies voor zowel de wijk als de gemeentelijke groenstructuur.

Vanuit deze optiek dient aantasting van bestaand groen uitsluitend plaats te vinden wanneer overtuigend is aangetoond dat geen reële alternatieven beschikbaar zijn en dat eventuele compensatie daadwerkelijk uitvoerbaar, gelijkwaardig en duurzaam is.